

สรุปประเด็นการเสวนา

เรื่อง "ปรับบทบาทภาครัฐ...เปลี่ยนการบริหารประเทศไทย"

ในงานสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2552

วันศุกร์ที่ 2 ตุลาคม 2552 เวลา 10.15 - 12.00 น.

กลไกการจัดสรรความสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคม
โดย รศ.ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของภาครัฐ

คำว่า รัฐ รัฐบาล ชาตินี้ หรือระบบราชการ เหล่านี้แม้ว่าจะผ่านมา 100 กว่าปีแล้วก็ยังมีแนวคิดที่ไม่เปลี่ยนแปลง คือ จะต้องมีความเป็นหนึ่งเดียว ต้องมีความเป็นเอกพจน์ ทำให้หลายสิ่งหลายอย่างในประเทศที่แม้จะมีความแตกต่างแต่ก็ต้องถูกบังคับให้เป็นหนึ่งเดียว อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ความคิดเหล่านี้จะต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป คือ ทุกอย่างควรจะเป็นพหุพจน์ ต้องยอมรับว่าเราปรับแนวคิดใหม่ ๆ มาจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง หรือเรื่องเครื่องมือบริหารจัดการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในภาครัฐ ดังนั้น การมองทุกอย่างเป็นพหุพจน์ จะเป็นการมองวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองในอีกแนวหนึ่ง

แนวคิดการปรับบทบาทภาครัฐโดยให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

การตัดสินใจของภาครัฐส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เป็นการตัดสินใจโดยหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งน่าจะเหมาะสมกับการบริหารกิจการบ้านเมืองในอดีตเมื่อ 30 - 40 ปีที่แล้ว โดยเป็นระบบที่ถูกตรึงโดยกฎหมาย ในปัจจุบันแม้จะมีระบบคณะกรรมการในราชการไทย แต่ก็ไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก หัวหน้าส่วนราชการหนึ่ง ๆ ต้องเป็นกรรมการหลายคน ทำให้ไม่สามารถจัดหรือเข้าร่วมประชุมได้ทุกคณะ หรืออาจจะต้องมีนายกรัฐมนตรีมาเป็นประธานคณะกรรมการจึงจะทำให้สามารถดำเนินการได้จริง ๆ ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้คือ ต้องนำภาคส่วนอื่น เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน หรือประชาชน เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการกับภาคราชการในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ

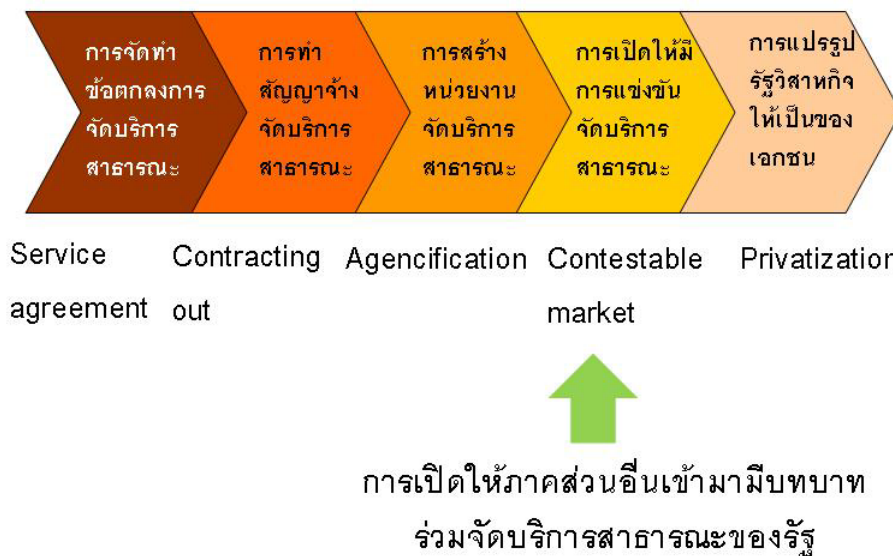
ดังนั้น การจะปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐนั้น จะต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนระบบการตัดสินใจในระบบราชการดังกล่าวก่อนเป็นอันดับแรก โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นสามารถเข้ามาจัดบริการสาธารณะแทนภาครัฐ

ในปัจจุบันแม้จะยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ แต่ก็ได้มีหลายส่วนราชการที่มอบหมายงานให้กับภาคเอกชน ซึ่งกลไกที่ควรมีการพัฒนาเพื่อเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาจัดบริการสาธารณะร่วมกับภาครัฐนั้นมีหลายรูปแบบ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วคือ การจัดทำข้อตกลงการจัดบริการสาธารณะ การทำสัญญาจ้างจัดบริการสาธารณะ และการสร้างหน่วยงานจัดบริการสาธารณะ และในปัจจุบันที่จะต้องพัฒนา

ต่อไป คือ การเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาแข่งขันกับภาครัฐในการจัดบริการสาธารณะ (Contestable Market) สำหรับงานที่ภาครัฐไม่ควรดำเนินการเองเลยนั้น ก็ต้องมีการมอบหมายให้รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนรับไปดำเนินการแทน โดยการ Privatization และสำหรับภารกิจที่ยังจำเป็นต้องดำเนินการอยู่นั้นก็ต้องมีการปรับระบบงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และที่สำคัญคือในระหว่างภาครัฐด้วยกันเองจะต้องสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้ด้วย

รูปแบบในการปรับปรุงระบบบริการสาธารณะ

สำหรับภารกิจบางภารกิจที่ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการเองได้ทั้งหมด จำเป็นต้องมีการมอบหมายงานบางส่วนหรือทั้งหมดให้กับภาคส่วนอื่น ๆ มาดำเนินการแทน จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการถ่ายโอนงาน โดยเฉพาะกฎหมายการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ที่ต้องมีความชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม และของประเทศชาติ